

2018|55

Uitkomsten tussentijdse controle 2017

Waterschap Hunze en Aa's |
januari 2018

Ernst & Young Accountants LLP
Euclideslaan 1
3584 BL Utrecht, Netherlands
Postbus 3053
3502 GB Utrecht, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 30 30
ey.com

VERTROUWELIJK

Het dagelijks bestuur van Waterschap Hunze & Aa's
T.a.v. de weledelgeleerde heer
drs. ing. H. Küpers, secretaris-directeur
Postbus 195
9640 AD VEENDAM

Utrecht, 8 januari 2018

SWEJ-AUNHHE/jb

Uitkomsten tussentijdse controle 2017

Geachte heer Küpers,

In het kader van de controle van de jaarrekening 2017 van Waterschap Hunze en Aa's brengen wij u hierbij verslag uit omtrent onze bevindingen naar aanleiding van onze interim werkzaamheden.

In dit rapport behandelen wij onze bevindingen en mogelijke verbeterpunten op het gebied van uw administratieve organisatie en interne beheersing. Onze bevindingen vloeien voort uit onze gebruikelijke werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole die naar onze mening van belang zijn voor het management en het dagelijks bestuur. Dit heeft tot doel vanuit onze natuurlijke adviesfunctie een bijdrage te leveren aan het zelf controlerende vermogen van uw organisatie.

Wij hebben onze bevindingen toegelicht en besproken met de portefeuillehouder FAZ, de secretaris-directeur, het afdelingshoofd PFB, de controller en de senior beleidsadviseur financiën.

Wij volgen de wijze waarop binnen uw waterschap wordt omgegaan met punten uit eerdere rapporten (indien van toepassing). Wij stellen dergelijke punten opnieuw aan de orde indien wij van mening zijn dat nadere aandacht van het management nog steeds op zijn plaats is.

Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van het waterschap.

Met vriendelijke groet,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Inhoudsopgave

Waar staat Waterschap Hunze en Aa's	3
▶ Financiële stand van zaken & ontwikkelingen	

Interne beheersing	6
▶ Entity level controls/beheersing- en controlesysteem	
▶ Interne beheersomgeving	
▶ Risicomanagement	
▶ Beheersmaatregelen	
▶ Informatie en communicatie	
▶ Monitoring	

Actuele externe ontwikkelingen	12
--------------------------------	----

Totaal aantal pagina's: 13

Waar staat Waterschap Hunze en Aa's - Financiële stand van zaken & ontwikkelingen

Waar staat Waterschap Hunze en Aa's - Organisatie & ontwikkelingen

Financiële stand van zaken

- ▶ De najaarsrapportage 2017 laat het volgende zien:
 - ▶ per saldo is sprake van een positief voordelig geprognosticeerd resultaat 2017 van € 0,7 miljoen ten opzichte van het begroot resultaat 2017;
 - ▶ als gevolg van de positieve uitkomst van de najaarsrapportage kan de onttrekking aan de algemene reserve met € 0,4 miljoen worden verlaagd tot € 1,6 miljoen, waardoor het positieve saldo van de najaarsrapportage uiteindelijk uitkomt op € 0,3 miljoen (€ 0,7 miljoen minus € 0,4 miljoen lagere onttrekking van de algemene reserve).

- ▶ Het waterschap heeft de begroting 2018 opgesteld. Deze begroting gaat uit van:
 - ▶ totale (netto) lasten van € 85 miljoen, zijnde een afname van € 0,9 miljoen ten opzichte van de begroting 2017;
 - ▶ een onttrekking aan de bestemmingsreserves van € 1,1 miljoen;
 - ▶ een onttrekking aan de overige reserves van € 1,9 miljoen;
 - ▶ gecumuleerde investeringsuitgaven van € 21,4 miljoen;
 - ▶ een relatief constante hoeveelheid belastingplichtige eenheden (ingezetenen, hectaren en vervuileenheden) en een toename van de WOZ waarden met gemiddeld 3%;
 - ▶ een afname van de belastingopbrengsten van € 0,8 miljoen ten opzichte van de begroting 2017.

- ▶ Voorlopige last uit hoofde van de ingediende aangifte vennootschapsbelasting 2016 betreft € 4.000, de huidige verwachting is dat over 2017 een vergelijkbaar bedrag zal worden afgedragen.

Waar staat Waterschap Hunze en Aa's - Organisatie & ontwikkelingen

Ontwikkelingen

- ▶ Waterschap Hunze en Aa's heeft de ambitie uitgesproken om in 2020 40% van haar energieverbruik zelf op te wekken. In dat kader wil het waterschap 3.700 zonnepanelen en een aantal windmolens plaatsen. In totaal is € 4,0 miljoen gereserveerd voor het plegen van duurzame investeringen, hiervan is € 1,4 miljoen ingevuld middels de beoogde investeringen in zonnepanelen en windmolens.
- ▶ Het waterschap zal formeel vanaf 1 januari 2018 weer toe treden tot Het Waterschapshuis, een samenwerkingsverband op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector.
- ▶ Vanaf 1 januari 2018 zal de belastingheffing van het waterschap worden uitgevoerd door het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). De verwachte incidentele transitiekosten ten bedrage van € 1 miljoen zijn in de meerjarenbegroting verspreid over boekjaren 2017 tot en met 2020. De verwachte jaarlijkse besparing op de structurele bijdrage aan het NBK is in de meerjarenbegroting meegenomen vanaf boekjaar 2018.
- ▶ Per 1 augustus 2017 is de nieuwe dijkgraaf, de heer G.J. ten Brink, benoemd.

Interne beheersing

Interne beheersing

Entity level controls/beheersing- en controlesysteem

Entity level controls/beheersing- en controlesysteem

Entity level controls richten zich op de beheersing van het waterschap als geheel en hebben een voorwaardelijk karakter als het gaat om de effectiviteit van het beheersing- en controlesysteem als geheel. De cultuur is hierbij een belangrijk element, welke sterk wordt bepaald door de Toon aan de top. Wij besteden bij onze controlewerkzaamheden aandacht aan uw entity level controls voor zover wij dit relevant achten voor onze jaarrekeningcontrole. De entity level controls maken integraal onderdeel uit van het beheersing- en controlesysteem van uw organisatie, dat in de volgende categorieën kan worden verdeeld:

- ▶ interne beheersomgeving;
- ▶ risicomanagement;
- ▶ beheersmaatregelen;
- ▶ informatie en communicatie;
- ▶ Monitoring.

In dit kader willen wij hieronder nader ingaan op deze onderwerpen, waarbij wij op verzoek van de auditcommissie specifiek ingaan op de door u opgestelde "achtergrondnotitie risicomanagement". Wij verstrekken u hierbij geen oordeel, maar willen u wel graag voorzien van een nader inzicht van deze aandachtsgebieden op onze controleaanpak en geven u graag onze mening als professional in dit kader.

Interne beheersomgeving

Interne beheersomgeving

De effectiviteit van de interne beheersing wordt onder andere bepaald door de integriteit van het personeel en de bestuurders. Het belang van integriteit en ethische aspecten binnen het waterschap wordt door u onderkend en is verweven in de organisatiestructuur en administratieve organisatie/interne controle (AO/IC). Zo voert het waterschap een integriteitsbeleid voor medewerkers en is een klokkenluidersregeling (regeling procedure en bescherming bij melding vermoedens van een misstand) voorhanden.

Interne beheersing

Risicomanagement

Risicomanagement

Integraal risicomanagement is een procesmatig hulpmiddel om op een gestructureerde manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en effectief en efficiënt hierop te reageren (bijvoorbeeld middels interne beheersing, voorkomen dat ze zich kunnen manifesteren of door het afsluiten van verzekeringen). Waterschap Hunze & Aa's heeft de ambitie om risicomanagement op te zetten en in te richten en heeft daarom een "achtergrondnotitie risicomanagement" opgesteld. De auditcommissie heeft ons gevraagd deze notitie te beoordelen in het kader van onze natuurlijke adviesfunctie.

Een veelvuldig gebruikt raamwerk voor het beoordelen en inrichten van risicomanagement betreft het COSO ERM-model. In dit model is risicomanagement een integraal onderdeel van het beheersing- en controlesysteem van een organisatie, dat gericht is op het bereiken van doelstellingen in de categorieën:

- ▶ strategie van de organisatie;
- ▶ effectiviteit en efficiëntie van bedrijfsprocessen;
- ▶ betrouwbaarheid van de (financiële) informatieverzorging;
- ▶ naleving van relevante wet- en regelgeving.

Een belangrijke stap om risicomanagement toe te kunnen passen betreft het formuleren van doelstellingen in bovenstaande categorieën. Voorts veronderstelt het COSO ERM-model dat het beheersing- en controlesysteem uit acht elementen bestaat, waarvan een drietal elementen feitelijk toezien op risicomanagement (de overige elementen inclusief formuleren van doelstellingen zijn feitelijk beschreven in dit hoofdstuk):

- ▶ het identificeren van risico's: in kaart brengen van interne en externe gebeurtenissen die mogelijk een negatieve impact kunnen hebben op het behalen van de eerder geformuleerde doelstellingen;
- ▶ het beoordelen van risico's: analyseren van kans en impact van risico's, deze analyse is mogelijk zowel in- als exclusief de effecten van getroffen maatregelen;
- ▶ het reageren op risico's: per risico bepalen van de meest geschikte reactie (vermijden, accepteren, beheersen of overdragen).

Op de volgende pagina wordt nader ingegaan op de wijze waarop bij uw waterschap invulling wordt gegeven aan risicomanagement, zoals blijkt uit de interne notitie.

Interne beheersing

Risicomanagement (vervolg)

Uit de "achtergrondnotitie risicomanagement" (inclusief bijlage) blijkt het volgende:

- ▶ de interne visie op risicomanagement sluit naar onze mening goed aan op het COSO ERM-model;
- ▶ de notitie gaat specifiek in op de definitie van het begrip risico, waarbij duidelijk de link met de bedrijfsdoelstellingen tot uitdrukking komt;
- ▶ eerdergenoemde elementen van risicomanagement (identificeren van risico's, beoordelen van risico's en reageren op risico's), genoemd in het COSO ERM-model, komen expliciet naar voren in de notitie, met als aanvulling de link naar de inschatting van het benodigde weerstandsvermogen (zoals verantwoord in de jaarrekening);
- ▶ de categorieën doelstellingen waar het COSO ERM-model naar refereert komen expliciet naar voren in de notitie;
- ▶ risico's zullen organisatie breed worden geïnventariseerd (deze inventarisatie heeft inmiddels plaatsgevonden, zo hebt u ons meegedeeld), deze organisatie brede betrokkenheid verkleint naar onze mening de kans dat risico's niet volledig worden onderkend;
- ▶ zowel de kans als de impact van geïdentificeerde risico's worden, na categorisering, ingeschat en gescoord, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de wijze waarop omgegaan dient te worden met risico's die niet financieel te kwantificeren zijn;
- ▶ het proces aangaande het reageren op risico's komt duidelijk naar voren in de notitie, inclusief het monitoren van de opvolging daarvan;
- ▶ de notitie gaat concreet in op de link tussen de doelstellingen van het waterschap, geïdentificeerde bruto-risico's (exclusief effect van maatregelen), netto risico's (inclusief effect van maatregelen) en uiteindelijk het weerstandsvermogen van het waterschap.

Wij zijn van mening dat de "achtergrondnotitie risicomanagement" (inclusief bijlage) een goede opzet is voor het implementeren van risicomanagement binnen uw organisatie. Zoals overigens ook tot uitdrukking komt in de notitie, merken wij op dat het scoren van risico's en het bepalen van de relatie met het weerstandsvermogen relatief complex is en een hoge mate van schattingsonzekerheid kent. Wij adviseren u daarom om deze scores regelmatig te evalueren in samenhang met intern en extern waargenomen gebeurtenissen. De notitie voorziet overigens reeds in een periodieke evaluatie van risico's (op basis van doorlopen van genoemde stappen).

Interne beheersing

Beheersmaatregelen

Tijdens onze interim-controle hebben wij de opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen, die relevant zijn in het kader van onze controle van de jaarrekening, getoetst. Op basis van interviews met uw medewerkers en het controleren van documenten (bijvoorbeeld inkoopfacturen, aanbestedingsdocumenten) hebben wij inzicht verkregen in het kritieke pad van uw processen, de relevante procesrisico's en de ingerichte interne beheersingsmaatregelen. Onze controle was met name gericht op de volgende processen, waarbij per proces de huidige status van onze controle is weergegeven:

- ▶ Opstellen van financiële verantwoordingen: opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, aansluiting tussen financiële administratie en de jaarrekening wordt gegevensgericht gecontroleerd.
- ▶ Schattingen: opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, adequate toepassing van gehanteerde veronderstellingen en bepaling van voorzieningen wordt in het voorjaar van 2018 gecontroleerd.
- ▶ Inkopen en rechtmatigheid: opzet, bestaan en werking van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, een nadere opvolging van deze controle (ten aanzien van de transacties geregistreerd in het laatste deel van het boekjaar) zal worden uitgevoerd in het voorjaar van 2018. Tot op heden zijn geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van rechtmatigheid.
- ▶ Aanbestedingen: opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, aanbestedingen worden gegevensgericht gecontroleerd in het voorjaar van 2018.
- ▶ Betalingen: opzet, bestaan en werking van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, een nadere opvolging van deze controle (ten aanzien van de transacties geregistreerd in het laatste deel van het boekjaar) zal worden uitgevoerd in het voorjaar van 2018.
- ▶ Personeel: opzet, bestaan en werking van interne beheersmaatregelen is vastgesteld, een nadere opvolging van deze controle zal worden uitgevoerd in het voorjaar van 2018.
- ▶ Waterschapsbelasting: dit proces is grotendeels uitbesteed aan Hefpunt, nadere gegevensgerichte controle van de belastingopbrengsten wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2018 op basis van de rapportages te verkrijgen van Hefpunt.

Onze indruk is dat nog immer sprake is van een hoge mate van controlebewustzijn en dat de interne beheersingsmaatregelen van voldoende niveau zijn.

Interne beheersing

Informatie en communicatie

Door middel van uw planning- en controlproducten wordt het bestuur periodiek geïnformeerd over de (financiële) begroting, voortgang en verantwoording. Los van het feit dat de jaarrekening ons controleobject is, nemen wij ook kennis van de overige planning- en controlproducten. In het kader van de natuurlijke adviesfunctie rapporteren wij u datgene dat ons opvalt en mogelijk tot fouten in de financiële verantwoording kan leiden.

Naar aanleiding van de najaarsrapportage 2017 zijn ons geen feiten of omstandigheden opgevallen die naar onze mening leiden tot een verhoogde kans op het ontstaan van fouten in de financiële verantwoording.

Monitoring

Bij het verkrijgen van inzicht in monitoringactiviteiten kunt u denken aan zaken als: periodieke interne evaluatie op de werking van beheersmaatregelen, werkzaamheden van de interne controleafdeling, de wijze waarop het management omgaat met de opvolging van bevindingen van de interne controle en externe accountants of adviezen van toezichthouders.

Wij zijn door u geïnformeerd over de monitoringactiviteiten die bedoeld zijn om vast te stellen of interne beheersmaatregelen effectief werken. Binnen uw organisatie worden periodiek verbijzonderde interne controles uitgevoerd door een interne controle functionaris. Dergelijke verbijzonderde interne controles zijn naar onze mening een goed middel om het zelf controlerend vermogen van de organisatie te waarborgen en (indien nodig) te vergroten.

Op basis van onze tussentijdse controle hebben wij vastgesteld dat de uitvoering van de werkzaamheden inzake de verbijzonderde interne controles conform planning zijn uitgevoerd.

Actuele externe ontwikkelingen (relevant in het kader van onze controle)

Ontwikkelingen Wet Normering Topinkomens

Ontwikkelingen evaluatiewet WNT:

Op 1 juli 2017 is de Evaluatiewet WNT in werking getreden waarmee diverse onderdelen van de WNT zijn of worden gewijzigd. Op deze pagina zijn de wijzigingen die terugwerken per 1 januari 2017, 1 juli 2017 en die vanaf 1 januari 2018 in werking treden, samengevat weergegeven.

Wijzigingen per 1 januari 2017

- ▶ Het algehele verbod op het uitbetalen van variabele beloningen vervalt. Variabele beloningen zijn slechts toegestaan voor zover zij niet leiden tot overschrijding van het individueel bezoldigingsmaximum.
- ▶ Ontslaguitkeringen die worden uitbetaald aan topfunctionarissen en eenduidig dwingend voortvloeien uit een (gewone) cao en collectieve regelingen gesloten met werknemersverenigingen worden niet genormeerd, mits de topfunctionaris geen invloed heeft op de regeling, de CAO niet alleen van toepassing is omdat deze in de arbeidsovereenkomst van toepassing is verklaard, de regeling niet enkel betrekking heeft op topfunctionarissen en de CAO niet alleen van toepassing is op topfunctionarissen.
- ▶ De bezoldiging die wordt uitgekeerd gedurende een periode van non-activiteit kwalificeert niet meer als een beëindigingsvergoeding indien deze is gebaseerd op een algemene bepaling van een (gewone) CAO of collectieve regeling gesloten met werknemersverenigingen (zoals een sociaal plan), de CAO niet alleen van toepassing is omdat deze in de arbeidsovereenkomst van toepassing is verklaard, de regeling niet enkel betrekking heeft op topfunctionarissen, de CAO niet alleen van toepassing is op topfunctionarissen, of de wet.
- ▶ De digitale meldingsplicht voor de WNT bij het ministerie van BZK is komen te vervallen.

Wijzigingen per 1 juli 2017

- ▶ De topfunctionaris is vanaf 1 januari van het jaar t+1 een wettelijke rente (minimaal 4%) verschuldigd aan de instelling over een onverschuldigde betaling uit jaar t die niet is terugbetaald voor 1 juli van het jaar t+1.

Wijzigingen per 1 januari 2018

- ▶ Het begrip gewezen topfunctionaris verdwijnt uit de WNT.
- ▶ Indien een topfunctionaris bij meerdere WNT-plichtige instellingen een topfunctie vervult (ook indien de instellingen niet gelieerd zijn aan elkaar), moet de ontvangen bezoldiging bij elkaar worden opgeteld om aan de norm te worden getoetst. Dit geldt niet voor toezichhoudende topfunctionarissen.
- ▶ Dubbele verantwoording van topfunctionarissen op grond van BW en WNT vervalt.
- ▶ De WNT-verantwoording dient ten minste zeven jaar op de internetsite van de instelling te kunnen worden geraadpleegd.